

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2.— met
vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0.50, voor elken regel meer fl. 0.07½.

BUREAU VAN DIT BLAD

OP CURAÇAO.

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

De Agentuur

ten huize van de Heeren

JAN ELLIS, Curaçao, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, Aruba, — Playa.
JOSE A. ROSA HERRERA, Bonaire, — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10.— pa aña.
Un number só fl. 0.25.
Un anuncio di 1 te 7 regel, fl. 0.50, cada
regel mas fl. 0.07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.

aankomst alhier:

27 Nov. Valencia van New-York.
30 .. Maracaibo .. Maracaibo.
7 Dec. Royal Mail .. Southampton.
7 .. Glenfyne .. New-York.

CALENDARIO.

November.

23. DOMINGO. S. Clemente papa i m.
24. LUNA. S. Juan de la Cruz e.
25. MARTES. St. Catalina v. m.
26. RAZON. S. Pedro Alexandrino m.
27. HUDES. Stos. Facundo i Máximo mm.
28. BIERNES. S. Gregorio III papa.
29. SABRA. S. Saturdino m.

STAND DER MAAN.

E. K. 25 Nov. 5 ure 40 m. P. M.

Opkomst der Zon:

23 Nov. 6 ure 16 m.

Ondergang der Zon:

23 Nov. 5 ure. 44 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.

vertrek van hier:

24 Nov. Caracas naar New-York.
25 .. Maracaibo .. Maracaibo.
2 Dec. .. ..
7 .. Paketsch .. St. Thomas.

NEDERLAND.

II.

Curaçao gaat nu eenmaal den weg van ontwikkeling en vooruitgang op. Tot verstandelijke en zedelijke beschaving zijner ingezetenen heeft het zelfs, eenige weken geleden, „in Naam des Konings” een bevel ontvangen door de afkondiging van de *Verordening, regerende het Onderwijs in deze Kolonie*. Elke andere soort van vooruitgang zal nu, volgens sommigen, van zelf moeten volgen. Geen plek ter wereld ook, die zooveel aanspraken kan doen gelden om een land van melk en honig te worden! Immers, trotsch was Curaçao altijd op zijne ligging, die het een natuurlijk aanknooppunt doet zijn tusschen de honderden eilanden Boven den Wind en de rijke Zuid-Amerikaansche gewesten; vol blijde verwachting, zoo heet het, ziet men hier uit naar de voltooiing van het Inter-Oceanisch kanaal van Panamá, van waar de zegeningen van wereldhandel en wereldbeschaving naar onze haven heer wel zullen vinden; de haven zelf is de aangeboren glorie van ons eiland: de tijd is nabij, dat men balanders, goeletten, schoeners brikken en stoomschepen met een bosch van masten op hare veilige wateren zal zien wiegelen; eindelijk een droogdok in 't verschiet—en wat blijft er voor Curaçao nog te wenschen over?.... Het is opmerkelijk, dat droombeelden van zulk een zalige toekomst het minst door de Curaçonaars-zelven gekoesterd worden. Bij hen geldt het wellicht: „In een lagen rang heeft men niet veel noten op zijn zang” en vinden zij bijgevolg op hun eiland weinig of geen reden om hooge en overdreven eischen aan de fortuin te stellen, of buitensporige wenschen te voeden. Toch dienen zij ook gewaarschuwd tegen onverstandige geringschatting van eigen grond, eigen kracht en eigen toe-

komst! Dit laatste geeft ons moed, om te antwoorden op bovengestelde vraag der Optimisten: wat er nog voor Curaçao te wenschen overblijft.—Niets minder, dunkt ons, dan dat ons hier op Curaçao een eind van den een of anderen Trans-atlantischen telegraaf-kabel mocht worden overgereikt, waarvoor wij met andere volkeren, en wel op de eerste plaats met het Moederland, in rechtstreeksch en snel verkeer of gemeenschap zouden kunnen treden.

Dat overigens onze wensch naar zulk een vooruitgang niet onredelijk noch overdreven is, konden wij al licht met vele redenen staven; en vooral op dit oogenblik zouden diegenen onzer lezers, die belang stellen in de binnenlandsche politiek van Nederland, door zulk eene telegrafische gemeenschap uitnemend gebaat worden. Belangrijke gebeurtenissen toch hebben sinds weken reeds in het Moederland plaats gegrepen. De einduitslag evenwel der verkiezingen; de juiste verhouding in getal en kracht van de partijen; de eerste werkzaamheden der nieuwe Kamers, en vele andere wetenswaardige zaken bleven tot nog toe voor ons in het duister. Intusschen hebben wij in ons voorgaand artikel gelegenheid gehad, het terrein der Verkiezingen eens in oogenschouw te nemen en de kansen der Conservatieven, Anti-revolutionairen, Liberalen en Katholieken te berekenen.—Een keurige teekening leverde onlangs Dr. Schaepman van die partijen, tegen welke de Katholieke partij strijd heeft te voeren.

„Welke zijn de drie partijen, waartegenover de Katholieken zich geplaatst zien? Ik zal ze noemen bij den naam aan drie Hollandsche geslachten in vroegere dagen gegeven: „de oudste, de stoutste en de rijkste.” „De oudste” voorzeker mag de conservatieve partij genoemd worden. Zij is voortgesproten uit de vroegere staats- of protestantse partij. Deze toch was immer behoudend. Zonder vaste principes voor op te stellen, tracht zij het bestaande te doen voortduren. Zij zou gaarne openbaar onderwijzen willen met religieuze tint, maar de bijzondere school valt niet erg in haren

smaak. Haar gelid, tot drie man ingekrompen, staat tusschen het vuur, maar het kleine hoopje, overigens uit drie verdienstelijke afgevaardigden bestaande, lijdt geen verliezen.

„De stoutste” heeft voorzeker de anti-revolutionaire partij het recht genoemd te worden.

Stout was haar optreden, stout was het in haar, zich de Calvinistische te doen noemen. Want zij wist daardoor tegen zich in het harnas te jagen en de moderne, en de synode, en de Katholieken.

Maar waarin dan schuilt hare kracht? Daarin, dat zij de partij van recht en vrijheid is geworden; daarin, dat zij de eerbiediging van Gods geboden eische, maar zonder inmenging van den staat in den Godsdienst. En het is om die reden, voornamelijk, en ook omdat wij niet langer de paria's der 17de eeuw zijn, dat zij bij ons een bondgenoot vond.

Eindelijk „de rijkste”. Als zoodanig kan de liberale partij genoemd worden.—Niet evenwel om haren inhoud, doch om haren omvang. Onverzoenlijk en verdeeld in zich zelve, is van haar, bij wie de eerbied alles, het vaderland niets is, geen heil te verwachten. Zij heeft zich zoodanig getoond, door met de wet het recht te verkrachten. Zij heeft gespot, niet met het woord gemoedszwaar, maar met de zaak zelve. En rinkelend met de sleutels van de schatkist, heeft zij ons toegeroepen: „De vrijheid hebt ge, maar maakt zult ge langs den weg gaan.”

Het eerste werk van de nieuwe Staten-Generaal is de beraadslaging over de grondwetwijziging, waarvan hun voorgangers de noodzakelijkheid hebben uitgesproken.

„De nieuwe Kamers—zoo luidt het slot van art. 197 der Gw.—overwegen dat voorstel (door de vorige Kamers aangenomen) en kunnen niet dan met twee derden der uitgebrachte stemmen de aan haar, overeenkomstig voornoemde wet (nl. die waarbij de Koning in gemeen overleg met de Staten-Generaal de noodzakelijkheid eener bepaalde wijziging heeft vastgesteld) voorgestelde verandering goedkeuren.” De nieuwgekozen Kamers behandelen dus ieder afzonderlijk die voorgestelde en reeds door de vorige Kamer wenschelijk gekeurde verandering, en moeten haar in haar geheel aannemen of verwerpen, zoodat de Tweede Kamer hierbij van haar recht van amendement geen gebruik mag maken.

Verleenen zij aan die wijziging hare goedkeuring, en wordt deze

andermaal door den Koning bekrachtigd, dan eerst heeft de herziening der Grondwet haar beslag gekregen, en worden overeenkomstig het voorschrift van art. 199 der Gw. „de door den Koning en de Staten-Generaal in de Grondwet vastgestelde veranderingen plechtig afgekondigd en bij de Grondwet bevestigd.” De Staten-Generaal worden inmiddels van grondwetgevers weer gewone wetgevers, en hervatten als zoodanig hunne gewone werkzaamheden.

Daar echter de rooster van aftreding door die ontbinding in de war is geraakt, bepaalt art. 115 der Kieswet, „dat bij ontbinding van eene der Kamers of van beide de rooster van aftreding telkens opnieuw begint te werken: voor de Eerste Kamer over twee jaren, voor de Tweede Kamer over één jaar, te beginnen met den eerstvolgenden derden Maandag in September.”

Op den derden Maandag van Sept. 1886 moet alzoo de helft der thans te vernieuwen Tweede Kamer aftreden, en de andere helft op den derden Maandag van Sept. 1888, zoodat de gewone periodieke verkiezingen, die anders in Juni 1885 zouden moeten plaats hebben, na de ontbinding uitgesteld worden tot Juni 1886, en het best kan gebeuren, dat de thans zitting hebbende leden, die zonder ontbinding zich in Juni 1885 aan herkiezing hadden moeten onderwerpen, wanneer zij na die ontbinding opnieuw gekozen worden, eerst in Juni 1888 aan de beurt van aftreding komen, en omgekeerd.

In de ure van de ontbinding der Kamers werd in Nederland de aandacht niet weinig gaande gemaakt door het bekend worden van een Regeringsbesluit, om niet alleen art. 198 aan eene herziening te onderwerpen, maar ook onderscheidene andere herzieningen in de Grondwet aan te brengen. Hieromtrent zegt „de Post”, aan wie wij over de gewichtige vraagstukken van Grond-

wetherziening, ontbinding der Staten-Generaal en de gevolgen daarvan menige opheldering dank weten: „In den loop van het volgende jaar zullen dus de Staten-Generaal andermaal geroepen worden om over de noodzakelijkheid van Grondwetwijziging uitspraak te doen. Of deze herziening even vlug en gemakkelijk van stapel zal loopen als die, welke thans aan de orde is, mag met reden betwijfeld worden. „Geene herziening zonder gelijktijdige wijziging van art. 194" luidt het parool van de meest gezaghebbende Katholieke organen, met welk parool wij ons, voor zoo veel nodig, volkomen vereenigen. En zullen nu de liberalen gedoogen, dat aan „dit heilige der heilige" onzer constitutie getoornet worde?"

Het valt moeilijk te gelooven. Maar dan is ook elke poging tot herziening onzer hoogste staatswet, hoe ernstig gemeend ook, slechts ijdel werk.

PASTOOR SCHLEIJER'S WERELDTAAL. VOLAPÜK.

Het menschedom wordt bij den dag kosmopolitisch. De grenzen tusschen Rijken en Staten, zoowel natuurlijke als kunstmatige, verdwijnen meer en meer: spoorwegen, telegraphen en telephonen hebben onzen aardbol als het ware verkleind, door de grootste hinderpalen over te stappen en de afstanden te verminderen. Het wereldverkeer neemt nog voortdurend toe en de volkeren — ik zeg niet de regeerders — streven naar een vreedzame vereeniging.

Is het dan wonder, dat ook de laatste scheidsmuur, de verscheidenheid der talen, staat weggeruimd te worden door de invoering eener algemeene Wereldtaal?

Men versta ons echter wel. Het bovengezegde worde niet opgevat in den zin, dat eens alle talen der aarde zouden verdwijnen en alsdan slechts een enkele meer zoude bestaan, zooals vóór den Babelschen torenbouw! Dat zal wel nimmer in 't hoofd van een verstandig mensch opkomen. Neen, maar dat alle menschen bij de steeds voortgaande cultuur naast hunne moedertaal nog één vreemde taal leeren, welke dan het algemeene communicatiemiddel van allen zal worden, is, dunkt ons, zeker geen onmogelijkheid.

De vroegere pogingen, o. a. die der Académie Française, om de wereld één algemeene taal te bezorgen, leden schipbreuk, wijl zij gedaan werden in een tijd, „toen een idee honderd jaren noodig had om begrepen, en nog eens honderd om uitgevoerd te worden."

Men vraagt wellicht: „Waarom een nieuwe taal gemaakt? Waarom niet een reeds bestaande, b. v. de Engelsche of Fransche, tot Wereldtaal verheven?"

De opmerking is, oppervlakkig beschouwd, niet onjuist. Er zijn echter voornamelijk vier redenen, welke verhinderen, dat ooit eenige bestaande taal Wereldtaal zal worden. Deze zijn: 1° een staatkundige reden; 2° een, die de uitspraak betreft; 3° de nationaliteit der talen en de daaruit voortvloeiende rivaliteit der volkeren; 4° de grammatica.

Om niet te lang te worden, zullen wij te dezer plaatse deze redenen niet nader ontvouwen; eenige toelichting zij voldoende. Het ligt voor de hand, dat ieder volk zijn taal tot Wereldtaal verheven zou willen zien; en dit in aanmerking genomen, zou een congres, dat deze aangelegenheid behandelde, al spoedig ontaarden in een Poolschen lauddag. Verder leveren alle bestaande, gecultiveerde talen vele moeilijkheden op. Wel zou de Engelsche nog al gemakkelijk aan te leeren zijn, als ze maar niet zoo'n vreeselijk verwarde orthographie had. De Fransche heeft te veel regels en uitzonderingen, zelfs tot in den 3n. graad. Ook zijn Latijn en Grieks veel te moeilijk.

Al dese omstandigheden nu gaven een Duitsch geleerde, den eerw. heer Schleijer,

R. K. Priester te Litzelstetten, aanleiding tot het construeeren eener Wereldtaal, Volapük genaamd, welke de moeilijke en tijdroovende taalstudien van kooplieden, beampten, studeerenden, geleerden, staatslieden, enz. tot een minimum terugbrengt, dewijl hare regels eenvoudig en consequent en daardoor gemakkelijk te onthouden zijn.

Eer wij een kort overzicht van Schleijer's uitvinding geven, moge hier een en ander over den grooten taalgeleerde zelve volgen.

Johann Martin Schleijer, sedert 1875 pastoor te Litzelstetten bij Konstanz in Baden, werd in 1831 te Oberlanda, waar zijn vader Oberlehrer was, geboren. Hij is een waar genie op het gebied der taalkennis, een waardige evenknie van Karlaaal Mezzolanti, die in de eerste helft onzer eeuw de wereld door zijn uitgebreide kennis verbaasde. Volgens de jongste ons verstrekte inlichtingen is de heer Schleijer bekend met niet minder dan 50 talen, waarvan hij er 28 goed spreekt en schrijft. Deze alle heeft hij met elkander vergeleken met het doel om voor alles, wat in eenige taal gezegd kan worden, vormen en woorden op te nemen in zijn Volapük.

Daarna maakte hij in 1879 zijn „Wereldalphabet" openbaar in Latijnsch schrift. Het bestaat uit 38 letterteekens, waaronder enkele nieuwe vormen en eenige eenvoudige teekens voor zekere klankmodulaties. Met deze letters kunnen alle woorden, uit welke taal ook, voorgesteld worden; en daar ieder teeken immer en altijd denzelfden klank voorstelt, en geen enkele klank door verschillende teekens of door meer dan één wordt afgebeeld, zoo zal de uitspraak van Volapük over de gehele wereld dezelfde zijn. Hierop volgde spoedig zijn in de meeste talen overgezet „Entwurf einer Universalprache für alle Gebildeten der ganzen Erde."

Ofschoon aan Volapük de meest verbreide taal, de Engelsche volkstal, ten grondslag ligt, is toch zijn grammatica wegens haar strenge, iedere wilkeur en onregelmatigheid uitsluitende logica, zeer zelfstandig en daarbij zoo ongemeen eenvoudig, dat iemand, die zijn moedertaal goed kent, de spraakre binnen een paar dagen gemakkelijk kan aanleeren. Bovendien is Volapük kort, dewijl het geen lidwoorden, geen hulpwerkwoorden noch lange omschrijvingen heeft. Moeilijkheden in de uitspraak zijn niet te duchten, daar bijna altijd een volle klank met een medeklinker afwiscelt. Toonloze letters of afschuwelijk leelijke neusklanken, zooals b. v. in 't Fransch, of onuitsprekbare th's, zooals in 't Engelsch, komen er niet in voor.

De woorden zijn ook gemakkelijk te onthouden. Ik neem aan 4000 wereldtaalwoorden te leeren in denzelfden tijd als 1000 van een andere taal. Kent men er daarenboven één, dan kent men er dadelijk een half dozijn, vermits alle verwante gedachten van denzelfden stam afgeleid zijn, en wel steeds op dezelfde wijze.

Zoo b. v. is *tif*=diefstal; *tifel*=dief; *tifen*=rooverij; *tifon*=stelen; *patifon*=gestolen worden; *tifik*=steelsch, schelmisch; *tijko*=steelsgewijze; *ji-tif*=dievegge; *tif-lil*=een jonge dief.

Evenzoo: *lijf*=liefte; *lijfel*=een beminnenaar; *ji-lijfel*=een beminnares; *lijfin*=beminnen; *patifon*=bemind worden; *lijjk*=beminnelijk, dierbaar.

Op gelijke wijze kan men met alle stammen handelen. Verder bezit de Wereldtaal maar één geslacht; waar voor de duidelijkheid een nadere geslachtsaanduiding noodig is, geschiedt dit voor het vrouwelijk door voorvoeging van *ji* (= het Eng. *she*), en voor het onzijdig door aanhechting der lettergreep *os*; b. v. *ji-man*=vrouw; *lijkos*=het beminnelijke.

Schleijer's Wereldtaal vereenigt dus alles in zich, wat men kan eischen: gemakelijkheid, korthed en duidelijkheid. Zij heeft dan ook reeds in de meeste Europeesche en vele buiten-Europeesche landen ingang gevonden. Een maandblad, in Volapük geschreven, voorziet in de behoeften van en onderhoudt de gemeenschap tusschen hare beoefenaars. Ook is de wereldtaal-litteratuur reeds tamelijk uitgebreid; de groote spraakre beleefde reeds een vierden druk; het woordenboek, bevattende meer dan 10,000 woorden, een tweeden. Vele klassieke stukken, we noemen slechts het bekende „Paul et Virginie" van Bern. de St. Pierre, Lessing's „Mina von Barnhelm", Dicken's „Crismas Carrol", zijn reeds in deze schoone taal overgezet.

Ten slotte mogen eenige zinnen in Volapük de nieuwsgierigheid onzer welwillende lezers bevredigen.

Hoe vaart U?

Ik dank U, gij zijt wel goed.

Ik heb U een verzoek te doen.

Waarover spreekt Gij?

Het is mooi weer.

Hebt gij de courant al gelezen?

Wees welkom. Mijn heer!

Vaarwel!

Liko stadons?

Danob, binons legudlik.

Labob begi len onsi.

D6 kis pikons?

Binos stom jonik.

Eliladons-li gased ya?

Vekomob onsi!

Ladyulo!

Gendringen, 24 Sept. 1884.

J. R. SMEETS RZ. (1)

(1) De schrijver, door den uitvinder als Leeraarder Wereldtaal (Volapük-tidel) gediplomeerd, geeft nadere inlichtingen.

(„De Post", 11 Oct. 1884).

CORRESPONDENCIA.

Panamá, October 23 di 1884.

Den di e dianan-aki nan a coeminza haci e trabaonan di mas pisar den cobamentoe di Canal. Dia-Razon, fecha 8, nan a haci di promer prueba pa boela ceroe *Corrosito* den estacion *Bas-Obispo* i resultado tabata masjar laborabel. Un di tres parti di largoe di e seroe, koe ta di mas di trinta mil meter cúbico (cada meter cúbico tien un metro di largoe, un di hanchoe i un di dik) tabata henteramente garnar coe dinamita, i e parti-ai di e seroe ta camina plat caba. E draganan tambe ta haci e trabaonan bai hopi adilanti. Awendia tien cuater na trabao meimei di estacion *Gatun* i *Fox River* i como nan tien forza pa saca cada dia di diez-dos a diez-tres mil meter cúbico, cobamentoe koe ta worde hacir den di e luna-aki ta jega na un trescientoe-mil meter mas ó menos. Ademas tien un draga colosal, [masjar grandi] koe ta caba na *La Boca*, koe ta camina e Canal lo drenta Oceano Pacifico. Nan ta spera trabaio di estacion *Colon* i di *Gatun* lo ta cabar na Januari di anja koe ta bini.

Den un despacho di Mr. de Lesseps é ta bisa asina: „Mi tien intencion di bisita Panamá na 1885 pa inaugura un parti di e Canal meimei di e dos Oceanonan." Ta di supone, koe e gran Constructor di canal lo tien den itmo un ricibimentoe k'e ta merece.

Den mi carta pasar, mi a doena nobo caba, koe General Benjamin Ruiz ta acampá [para klaar pa bringa] den Pampano coe algun di su partidarianan pa haci gera coe Gobierno. Como Gobierno no a haci nada pa coeri coe e revolucionarionan-ai f6, a socede, koe nan a toema un bapor chikitoe jamar *Alajuela* i nan a harmele pa gera. Un mainta e bapor-ai a parce den baai, ta cruza coe Gral. Ruiz i su hendenan abordo. Ora nan a mira esai, President Cervero a toema coe forza e bapor ingles „*Morro*", touwboot di South Pacific Steam Packet Co, pa sali bai poersigi e revolucionarionan. „*Morro*" a sali coe un ochenta homber di warda Colombiana abordo i pa 5 or di atardi nan a contra otro. Asina pres nan a topa otro, *Alajuela* a coeminza fuego i peleá a sigi. Pa 10 or di anoche „*Morro*" a bolbe na su lugar di hancra bon maltratá di dos golpi koe *Alajuela* a doenele i coe dos hende heridar abordo. Té awé nos no sá nada di e revolucionarionan. Gobierno a manda un Comision cerca Ruiz pa ofrecéle toer sorto di garantia p'e bolbe na stad; maar como e Comision no por a haja oende é ta, el a bolbe sin haci nada. Nos por mira padilanti fin di e desorde-aki pa Panamá. Ta sigur koe Gobierno di Union lo hajele den un cuestion internacional. Agente di South Pacific Steam Packet Co a protesta dilanti Cónsul ingles contra e maltratoe koe nan a haci na toemamentoe por fuerza di e bapor di e Compania-ai, i el a haci Gobierno responsabel pa toer danjo i perhuicio. No ta di spera koe Gobierno Británico [di Inglaterra] re-

clama contra e violencia-ai di derecho internacional? I esai net den circunstancianan di awor, koe Tesoro (Caha di placa) nacional ta na masjar mal estadoe, manera President di Union a declara den su mensaje (carta) k'el a presenta na Katernan e anja-aki!..... Pa awor mi ta caba mi noticia coe e nobo tristoe i fatal, koe *Asamblea Legislativa* di Estadoe a aproba e plan di ley (Wets-ontwerp) pa bolbe pone Aduana di Panamá.

AMERIKAANSCH OUDHEDEN Uit de Nederl. West-Indiën.

In het jongste „Verslag omtrent het Rijks Museum van Oudheden te Leiden" lezen wij, dat uit de Nederl.-West-Indiën kostbare inzendingen en schenkingen van *Amerikaansche Oudheden* door de Directie van genoemd Museum ontvangen zijn.

Uit SURINAME worden Oudheden „overgezonden, sommige ook *ten geschenke*, door den heer C. J. Hering, hoofd-commies bij de belastingen in Suriname te Paramaribo. Aan dezen heer, aan wiens ijverige, belangvolle bemoeiingen het Museum gedurende vele jaren talrijke bijdragen mag dank weten, werd door de Nederlandsche Regeering een onderzoek opgedragen tot het opsporen en afteekenen van zoogenaamde *hieroglyphen* en beeldteekens, door de Indianen-Caraïben, vroegere bewoners van Guyana, in de rotsen van de Marowijne- en Coppename-rivieren ingehakt, en tevens tot nasporing van andere overblijfselen der oude bewoners van Nederlandsch-Guyana. Als opbrengst dier onderzoeking merkt de het Museum de volgende aan: „winsten": bijlen, scherven, dierebeenderen; een houten knots, enz. Elk dier voorwerpen worden nauwkeurig in het Verslag beschreven. Zoo leest men bij het artikel „*Twee houten Cassava raspers*," die vroeger bij de Arowaka-Indianen in gebruik waren, dat zij zijn „vervaardigd van eene plank, waarin kleine puntige stukjes steen gestoken, en met een soort van pik, *manna* genaamd, bevestigd zijn.... Eene dezer oude raspers is afkomstig uit een heiligdom van Piaja, toovordokter of priester, in het distrikt Boven-Parra, waar het als een voorwerp van godsdienstige beteekenis bewaard werd." Eindelijk voegde de heer C. J. Hering nog bij die merkwaardige collectie een zestal teekeningen: vier schetsen in potlood en kleuren; gezichten op St. Laurant, Albina, Galibi, en den vuurtoren aan den mond der rivier.

Ook van het eiland ARUBA worden Indiaansche Oudheden naar het Leidse Museum opgezonden. Het „Verslag" zegt daaromtrent: „TEN GESCHENKE ontvingen wij wederom van den Eerwaarden Heer A. J. van Koolwijk, R. C. Pr. te Oranjestad, van wiens talrijke bezendingen wij reeds zoo vele malen met hulde en dank mochten gewagen, een aanzienlijk aantal, en daaronder zeer zeldzame voorwerpen, afkomstig van de Caraïbische of andere vroegere bewoners van het eiland Aruba, meest alle verzameld uit een oud-Indiaansch kamp nabij de R. C. kerk van Santa-Cruz."

De lange lijst van merkwaardigheden wordt geëindigd met de vermelding van een *schedel*, eenmaal toebehoorende aan een ouden Indianen, Nicolaas Pycias of Pycias, die, vóór ruim veertig jaren overleden, gehouden werd voor den laatste overgebleven afstammeling van het oude Indiaansche op Aruba eenmaal gevestigde Caralebische ras.

„Vooral verdiende eene laatste bezending door den heer VAN Koolwijk aan het Museum overgemaakt „eene dankbare vermelding."

„Bij het omgraven van den grond in het Indiaansch kamp bij Santa-Cruz werd, op den 2n Februari van

het loopende jaar [1883] eene oud-Carabische begraafplaats ontdekt. Op eenen grooten pot of urn—van gebakken aarde met bolle bodem en staanden rand—stond omgekeerd een andere pot van gelijken vorm en ongeveer gelijke afmetingen: in den eersten een lurkend menschelijk skelet, met het aangezicht naar het noorden. De beenderen lagen door elkander. Rondom den onderste pot was het gat tot op de hoogte van den rand met asch aangevuld. De rand van den bovensten pot was over dien van den onderste geplaatst en sloot dien volkomen af. Bij het skelet werden geen andere voorwerpen gevonden.

De eigenaar van den grond, de heer F. OLIVET, die vroeger aan den heer VAN KOOIJWIJK met de meeste bereidwilligheid tot het doen van opgravingen toestemming had verleend, sloeg alle aanzetten af om de vondst aan anderen af te staan, en gaf aan den Heer VAN KOOIJWIJK en den Heer DE VRIES, R. C. P. en Pastoor te Santa-Cruz, die spoedig op de plaats aanwezig kwamen, de gelegenheid om onder de noodige voorzorgen, de geheele ontgraving te doen bewerkstelligen. Men slaagde er in, om de beide potten met hunnen inhoud geheel aan den dag te brengen, zonder dat een enkel stuk verloren ging. Alles werd in de woning van pastoor DE VRIES geborgen, aldaar onder leiding van beide geestelijken in kisten gepakt en over Curacao naar Nederland verzonden, waar de bezending behouden en wel aankwam. De verschillende brokstukken van den bovensten pot werden alle aanwezig bevonden en tot elkander gebracht, zodat het geheel met het skelet, in het Museum op- en tentoongesteld, eene juiste voorstelling zal geven van de wijze, waarop de oude Carabische bevolking op Aruba hare doelen aan de aarde toevertrouwde.

Zooer wij weten moet dit geheel als eene geheel eenige bijdrage van dezen aard beschouwd worden en hebben de beide verdienstelijken R. C. geestelijken eene billijke aanspraak verworven op dankbare erkenning en hulpe voor hunne ijverige, doelmatige en belangloze bemoeiingen in het belang van wetenschappelijk onderzoek en de vermeerdering van de kennis der zeden en gebruiken van de oude bewoners van het eiland.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-besluiten.

Aan den maréchaussée der 1e klasse alhier Jan van Bruggen, op zijn verzoek, met ingang van 1° December eerstkomende, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend, onder toekenning van pensioen.

Aan den Heer G. M. D. Fock van Coppelaar Gouvernements-geoeskundige van Bonaire, thans met verlof in Nederland, op grond van lichamelijke ongeschiktheid, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend, onder toekenning van pensioen.

DE TELEPHOONDRADE GEVAARLIJK?

De heer Maurits Snellen schreef aan het Utr. D., dat hem uit de berichten omtrent het inslaan van den bliksem, gedurende dezen zomer bij het Kon. Ned. Meteor. Instituut ontvangen, is gebleken dat het gevaar, door de telephoondraden veroorzaakt, niet gering is.

Met het bovengezegde is niet uitgemaakt, dat de gevaren door telephoon-geleidingen over de huizen niet weg te nemen zijn; door toepassing van bekende middelen zouden de bedoelde gevallen in het geheel niet hebben plaats gehad. Maar waarom het gevaar niet voorkomen door, in plaats van luchtgeleidingen, alleen grondgeleidingen toe te laten? Daar toe zal het toch eenmaal komen. Reeds in 1880 bood de heer Olland aan, een net van telephoondraden door Utrecht en door een paar andere steden onder den grond aan te leggen.

Met stilzwijgen werd zijn con-

cessie-aanvraag beantwoord: en wat geschiedt er nu? Amerika geeft het voorbeeld. Daar zullen binnen weinige jaren de luchtgeleidingen door grondgeleidingen vervangen zijn. Dan zullen wij natuurlijk ook volgen en, door schade en schande wijs geworden, een stelsel gaan toepassen, dat ons reeds van den beginne is aangeboden, maar waarin wij toen geen vertrouwen stelden.

.. Arin volk—zoo besluit de heer Snellen—dat zoo weinig zelfvertrouwen bezit, dat het uit den vreemde moet halen wat door landgenooten was aangeboden!

Naar wij vernemen wordt het Montefiore-fonds opgericht met een som van f6089.02 zijnde het saldo van de opbrengst van den Bazaar en de vrijwillige bijdragen, na aftrek van gedane uitdeelingen en kosten.

AAN HET PUBLIEK.

De Commissie voor den BAZAAR MONTEFIORE acht het zich ten pligte, nu hare taak volbragt is, aan al de ingezetenen van Curacao, en aan die personen uit den vreemde, welke door inzendingen als anderszins daartoe bijgedragen hebben, haren hartgrondigen dank te betuigen voor hunne welwillende deelneming aan dien Bazaar.

Deze openbare dankbetuiging geeft slechts in geringe mate terug de innige dankbaarheid van de ondergeteekenden, leden der Commissie, welke pogingen op zoo milde wijze door inboorlingen en vreemden ondersteund werden. Aan de ruime giften, aan de groote deelneming in de loterij is de schitterende uitslag te danken, die aan den Bazaar, een voornaam deel der feestvieringen ter eere van den grijsen en edelen menschenvriend, is te heurt gevallen.

Allen hebben tot een edel en heilgdoel meegewerkt, en de offers, gebracht op het altaar der weldadigheid, zullen jaarlijks ter leniging strekken van het leed van zooveelen, die door de fortuin niet begunstigd zijn. De overtuiging wel gedaan te hebben blijft ons allen als belooning bij, en steeds zal de Curacaosche maatschappij, om haren weldadigheidszin zoo algemeen bekend, met zelfvoldoening kunnen terugzien op haren arbeid; steeds zal zij het zoobeteekenisvolle devies kunnen aanspreken van Sir Mozes Montefiore:

DENK EN DANK.

Curacao 17 November 1884.

E. I. van Lier.
S. Senior Jr.
Jesurun Penso.
H. M. Penso.

Den 14 dezer overleed te Caracas in den ouderdom van 88 jaren, de Heer Antonio Leocadio Guzman, vader van Generaal Guzman Blanco, ex-President van Venezuela. Hij heeft een groote rol gespeeld in de politieke aangelegenheden van zijn land. Sedert 1870 heeft hij de aanzienlijkste betrekkingen bekleed. Het vermogen door hem nagelaten wordt op twee miljoen gulden geschat. De begrafenisplechtigheden zouden op den 18n dezer plaats hebben. Op dien dag, door de Regeering van Venezuela als dag van rouw voorgeschreven, hebbende de verschillende Consuls alhier, alsmede de schepen in deze haven hun vlaggen halverstok gesteld.

NEDERLAND.

Generaal K. van der Heyden is door de Fransche Regeering benoemd tot Officier d'instruction publique.

Deze benoeming is het gevolg van het rapport, dat door den markies Brau de St. Pol Lias over zijn zending naar Atjeh is uitgebracht.

De hulp, hem op zijn wetenschappelijke reis door den generaal verleend, wordt in het rapport met de hoogste waardeering in herinnering gebracht, en heeft den botrekken minister doen besluiten de onderscheiding toe te kennen.

Zijne Hoogheid radja Moeda Moehammed Joesoef, onderkoning van Riouw en onderhoorigheden, heeft bepaald, dat alle voorwerpen door hem ingezonden op de Koloniale Tentoonstelling te Amsterdam, na afloop daarvan zouden worden geplaatst in 's Rijks Ethnographisch Museum.

ROME, tot 8 Nov.—Z. H. de Paus heeft negen Kardinalen benoemd; onder hen is er evenwel geen een voor Frankrijk, welks regeering zich door vervolging der Katholieke Kerk die eer alles behalve waardig heeft getoond.

Sedert zijne verheffing op den Pauselijken Stoel heeft Z. H. Paus Leo XIII zijne geboorteplaats Carpineto verrijkt met een ziekenhuis, een school, een observatorium en eene werkplaats voor arme meisjes.

Wij hebben reeds gemeld, dat de Kardinaal-aartsbisschop van Napels, Mons. San Felice, die al wat hij bezat reeds voor de Choleralijders zijner residentie besteedde, zijn Herderlijk kruis aan den aartsbisschop van Catania heeft overgezonden, om dit ten gelde te maken ten behoeve der slachtoffers der vreeselijke hoos, welke over die plaats en over den omtrek woedde. Eenige burgers van Catania hebben zich tot den aartsbisschop van hun stad, Mgr. Dusmet, begeven met 2000 frank, ten einde het kruis te koopen, terwijl zij te gelijkertijd een telegram aan den Kardinaal zonden, waarin zij hem verzochten, als souvenir van het dankbare Catania, het kruis weder van hen aan te nemen.

ANTWERPEN 20 Oct.—Onverwachte mededingers, van de meest verwijderde landstreken, komen zich op onze Tentoonstelling in het strijperk mengen, om aan Europa den voorrang te betwisten. De Kamer van Koophandel te Bombay legt de meeste bedrijvigheid aan den dag, om in Europa de Engelsch-Indische producten te kunnen afzetten. De republieken van Columbia, Venezuela en San Salvador, hebben hare mededinging toegezegd. Het gouvernement van de Argentijnsche republiek heeft een subsidie van honderd duizend franken toegestaan. In Brazilië heeft de Maatschappij Centro de lavoura e comercio, voor haar alleen een oppervlakte van 300 — meter besproken. Portugal zal deze gelegenheid te baat nemen, om de oogen van Europa te vestigen op den tegenwoordigen toestand van zijne Koloniën, uit een materiëlen economisch oogpunt.

LONDEN, 12 Nov.—De begrafenis van den heer Turcotte de Engelse Postmeester-Generaal (overleden den 7n dezer) heeft te Cambridge plaats gehad. Zij werd bijgewoond door 1500 personen.—Lord Northbrook dringt er bij de Regeering op aan, 250 torpedo-booten te laten bouwen. De heer Marriott heeft zelfs een voorstel ingediend, om gedurende twee jaren het amortisatiefonds te gebruiken tot uitbreiding van de marine.

MADRID, 5 Nov.—De revolutionair Ruiz Zorilla bevindt zich op de Fransche grenzen en tracht in verstandhouding te komen met Spaansche troepen. De regeering neemt voorzorgen om Zorilla's plannen te verijdelen.

NEW-YORK tot 12 Nov.—Nooit heeft men hier te New-York bij de verkiezingen van een President zulk opgewondenheid aanschouwd als tegenwoordig. Er heerscht een algemeen crisis. Ook te Chicago was het op 5 Nov. alles bebalve rustig. Ongeveer een 20,000 republikeinen trokken als razenden de stad door: zij hadden voor de democraten het onderspit gedolven. New-York is insgelijks aan de zijde van den democraat Cleveland, wiens kansen op den Presidenteele zetel tot 8 Oct. zeer schoon stonden.

DE CHOLERA.

De vreeselijke Epidemie, die men dacht dat voorgoed uit Frankrijk en Italië geweken was, heeft opnieuw de stad Napels en onderscheidene plaatsen van Frankrijk bezocht. Toulon, Nantes, Oran, Yport, Aubervilliers en Parijs tellen reeds zeer vele slachtoffers. Te Parijs zouden volgens eenige bladen, sedert 20 Juni 160 gevallen zijn voorgekomen; waarvan 60 met doodelijken afloop. Thans neemt de ziekte toe; ofschoon nog het aantal doden gering is, zegt een telegram van 10 November, zijn-

de 83 van de 186 gevallen! Op 11 Nov. deden zich 55 ziekte- met 23 sterfgevallen voor. De luchthartige Parijzenaars bekommeren zich nog niet veel om de ziekte; de openbare vermakelijkheden worden niet gestaakt.

Roma 20 October 1884.

Mi muy estimado Amigoe, Cobi.

(Sigimentoe di N° 46.)

Coe un contragustoe anto nos a bai na Genua; i pa papia berde, Cobi, no ta coe toer mi gustoe, coe mi ta sigi den carta es biaga. Mi ta tantoe jeen coe Roma, coe, si mi ta sigi mi dese, lo mi larga para toer cos pa boela coe bo te na ai. Maaranto lo mi haci un cos di boba; n^o, mi meste sigi coe bo ketoe-ketoe mi biaga, i mi ta sigur, coe despues lo gustá mi mas tantoe.

For di Marseille anto nos a bai coe ferrocarril na Genua. Promer nos a jega na es stad, nos meste pasa limitenan di Francia i Italia, camina nos tabatien di meste di larga samina nos cos pa nan mira, si nos tabatien contrabanda. Awor, Cobi, bo meste subi coe Italia ta un tera naja-jaar pober. Nan no tien basta placa na es tera, i hopi ta na papel, papel di 1, 2, 6, 3 placa. Ta un curiosidad, si lo ta bai pakoes 6 tienda, i coe bo ta paga nan coe plata. Cents grandi di koper i papel ta placa, coe ordinariamente ta pasa ai. Foi esai ta biri, coe zeladornan di ai ta manera tigernan pa haja un 6 otro pasagero coe contrabanda.

Ningun di nos tabatien idea di haci contrabanda, alomenos a mi no tabatien nada. Ora nos a jega anto na Ventimiglia, camina tien zeladornan, pa samina nos, nos a sali foi ferrocarril, i a bai na zal di warda. Mi no tabatien nada pa declara, ni Maiké, ni Pierre. Ma pa desgracia nan ta haja den valies di Maiké dos paki di sigaria i un poco snuif. ¿Kende por a corda coe lo nan toema dos paki di sigaria i un doosji snuif pa contrabanda? I toch nan a haci esai coe Maiké. Ora nan a puntra Maiké, si el no tabata nada pa declara el a bisa nan: „Niente Signor (nada senjor)”. Es zelador anto, ora el a mira es dos paki di sigaria den valies di Maiké, a saca nan afur i moestra nan ta Maiké diciendo, cara rabia i huriendo: „Ah! Ah! niente Signor. Queste birto! ¿Ta kiko Senjor? Nada? Ganjador bo ta!” Maiké no tabatien miedoe pa es homber, francamente el ta responde: „Senjor, bo meste ter ta bien miserabel, di toema pa contrabandista: un pasagero coe dos paki di sigaria i un doosji di snuif. Ata es sigaria ta pa bo,” papiando asina, el ta tiré snuif i sigaria den cara. „Man- da awor cohé mi, lo mi paga pa contrabanda, mees bo por será mi, maar sea sigará, coe den henter mundoe lo nan sa ki miserabel Italia ta, ki eucha, di ladron el tien pa roba pasagero pa cifico.” Es zelador no tabata contentoe di es heehoe. El tabata rabia i jama un dos policia cuba, pa haci cuenta coe Maiké. Maar Govert, ta bai cerca es zelador; ta haci un senjal i ta papia dos tres palabra coené coe a efectua, coe es zelador tabata pidi Maiké dispensa, di no a traté cabajerosamente, i coe el a larga nos toer bai ketoe-ketoe.

Ora nos toer tabata sinta trobé den ferrocarril, mi a puntra Govert, com el por a scupa nos asina. Maar el no kier responde; toch Pierre tabata respondé pé. „O, Govert, ami a comprende toer cos. Bo a haci uso di bo senja di maçon, esai tabata basta pa bo, i nos toer a pasa liber”. Govert a hari sin responde nada, maar Maiké a contesta pé: „Asi- na ta, mi Amigoe, bo no por ninga, mi ta conoce masjar bon es kensjinan pa haci contrabanda; no ta por nada, coe mi ta Venezolano. Awor si maçon tabata haci uso noema di es senja, pa haci contrabanda, lo mi corda. ¿We! ki cuenta mi tien coe nesi? maar tien otro abusoe di es senjanan, abusoe, coe ta haci hende traidor di su patria.” „O no tien cos mas sigur coe esai,” asina Pierre tabata papia. „Nos no a mira den es tempoe, coe generalnan coe meste desfende su patria contra enemigoenan di nan tera, a entrega henter egército na manoe di un stranjero, forzá coe un senja di un General maçon, segun principio di maçoneria, FRATERNIDAD. Mi Amigoe, ¿no ta Loge, coe dici, coe nan no tien cuenta coe politico, coe a forma Italia, coe a haci lamanta gera di roe-

"Impr. de la Libreria" de A. Bethencourt & C.